

STUDIE

OLGA FIKOTOVÁ A PERIPETIE JEJÍHO
OLYMPIJSKÉHO SNU V LETECH 1956–1972¹

Jan Lomíček

Olga Fikotová and the Mishaps of the Olympic Dream 1956–1972

Abstract: This paper discusses the life of Olga Fikotová-Connollyová, Czechoslovak gold medallist at the XVIth Summer Olympic Games in Melbourne in 1956. Despite winning Olympic gold in discus throw, Olga Fikotová came into conflict with the ruling regime due to her relationship with American hammer thrower Harold Connolly. The relationship between the two athletes across the Iron Curtain and their subsequent marriage in what was then Czechoslovakia became a media sensation, mainly thanks to the foreign press of the time. The official Czechoslovak institutions, which had to deal with these circumstances, were less enthusiastic. This resulted in a rather unique situation in which two Olympic athletes from the opposite sides of the Iron Curtain managed to negotiate permission to get married from the Czechoslovak institutions of the time, from Catholic and Protestant church authorities, and from the US Embassy in the second half of the 1950s, and as a married couple they legally left Czechoslovakia. The paper also summarises Olga Fikotová-Connolly's later life, when she was not allowed to represent Czechoslovakia at the following Olympics in Rome, as well as her career in the US Olympic team at the 1960, 1964, 1968 and 1972 Olympics. At the same time, it analyses the current state of knowledge and/or sources that could supplement Olga Fikotová-Connolly's biography, which has so far been put together essentially only on the basis of published memoirs. The text attempts to consolidate current knowledge and its origins, and to problematise certain aspects of the widely shared "story" of Olga Fikotová-Connolly, from which, however, the public is mostly familiar with the events of 1956–1957.

Key words: Czechoslovakia – Olga Fikotova – Harold Connolly – 1956 Summer Olympics – Olympism – Cold War

Contact: Mgr. Jan Lomíček, Ph.D., Národní muzeum, jan.lomiccek@nm.cz

Úvodem

Řada příběhů, které zůstávají v povědomí pamětníků, obsahuje (velmi často vypreparovaný) základní „pohádkový“ narativ, tedy polohu, kdy dobro vítězí nad zlem a vše nakonec „dobře dopadne“. Životní příběh Olgy Fikotové-Connollyové byl dlouhá léta díky mediální repetici využíván obdobným způsobem. Díky tomu v zobrazení bohatých životních osudů naší olympioničky časem vymizela celá řada aspektů jejího života, které si rozhodně zaslouží pozornost. Olga Fikotová se stala v roce 1956 na olympijských hrách v australském Melbourne jedinou tehdejší československou olympijskou vítězkou. Získala zlatou medaili v hodu diskem, když ve

finále porazila své sovětské soupeřky. Přestože tehdejší sportovní rivalita v rámci východního bloku zdaleka nedosahovala úrovně po srpnové okupaci v roce 1968, stala se ve svých 24 letech středem pozornosti československé veřejnosti i československého sportovního tisku. V centru pozornosti zejména světových médií se však Olga Fikotová ocitla již během olympiády i díky své melbournské „olympijské romanci“ s americkým atletem, kladivářem Haroldem Connollym. Jejich médii propíraný vztah i následná svatba v Československu i po letech vzbuzuje na jedné straně údiv laické veřejnosti. Na straně druhé vzbuzuje i řadu odborných historických otázek týkajících se tehdejšího postupu československých institucí, možností jedince v tehdejší

¹ Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2024–2028/10.I.c, 00023272).

společnosti, a to nejen v Československu, ale i ve světě. Samotné osudy Olgy Fikotové kolem olympiády 1956 tak působí jako neuvěřitelný příběh pro média, ale pro historiky jako zajímavá případová studie československé společnosti v procesu politických změn po pádu „kultu osobnosti“ a nástupu šedesátých let, které završilo pražské jaro.

Osobnost Olgy Fikotové-Connollyové nebyla v období do roku 1989 z povědomí československé veřejnosti zcela vymazána, ačkoliv se o to tuzemské instituce v průběhu padesátých a šedesátých let snažily. Po společenských změnách na počátku devadesátých let se situace obrátila a osobnost naší zlaté medailistky z OH 1956 v Melbourne se opět stala nedílnou součástí československé olympijské historie. Přispěly k tomu také její dvě návštěvy České republiky v letech 2006 a 2008, jakož i skutečnost, že v roce 2007 byly publikovány v češtině paměti Olgy Fikotové-Connollyové, které vyšly pod názvem *Kruhy osudu*.² Jedná se o výrazně přepracované memoáry, které vycházejí z publikace *The Rings of Destiny* z roku 1968, kde Olga Fikotová shrnula svůj olympijský i osobní příběh z let 1956–1968 pro americké čtenáře.³ Při první návštěvě byla Olze Fikotové udělena medaile Českého olympijského výboru Tibi Gratias a při druhé návštěvě ČR v roce 2008 také Cena fair play Českého olympijského výboru.⁴ V letech 2006–2007 vzniklo i několik dokumentů České televize, které se osudy naší olympijské medailistky zabývaly – *Kruhy osudu Olgy Fikotové-Connolly* (2006), *Olga po padesáti letech* (2007), *Sláva vítězům – Olga Fikotová* (2007).⁵

Následně zájem médií o osobnost Olgy Fikotové vzbudila víceméně pouze její životní jubilea,⁶ v posledních letech vznikly i dva historické příspěvky zmiňující její olympijskou kariéru, a to v *Encyklopedii olympioniků* a publikaci *Příběhy, na které se nezapomíná*.⁷ Olga Fikotová zemřela 12. 4. 2024 ve věku nedožitých 92 let.

Řada příspěvků, které se životem Olgy Fikotové zabývaly, se soustředila zejména na melbournskou olympiádu, sňatek s Haroldem Connollym a její následný odchod do zahraničí. Mediální kolotoč západního bloku se zaměřil na velký příběh „popelky z Východu“, kterou si chtěl vzít „americký chlapec“. Do pozadí se tak

dostaly její neméně zajímavé životní osudy v USA, kde se díky svým pevným životním postojům a aktivismu dostávala do střetů s americkými atletickými a olympijskými funkcionáři zcela v obdobném duchu jako v tehdejší Československu.

Text studie neaspíruje na to, zpracovat komplexní obraz osudů naší zlaté medailistky z OH 1956 v Melbourne, to bude až cílem připravované monografie. Snaží se spíše o utřídění současných poznatků, jejich původu a o případnou problematizaci některých aspektů široce sdíleného „příběhu“ Olgy Fikotové-Connollyové, ze kterého ale veřejnost zná pouze události let 1956–1957. Studie shrnuje lineárně životopis Olgy Fikotové a přináší některé otázky k problematice období. Vychází zejména ze dvou komplexnějších biografii, které vznikly.

Pohled O. Fikotové, byť redakčně zkrácený, přináší publikace *Kruhy osudu* z roku 2007.⁸ Jako referenční zdroj se nabízí rozhovor, který se nachází v Olympic Oral History Collection, digitální knihovně nadace LA84 Foundation. Rozhovor byl pořízen v roce 1992, tedy v době, kdy bylo Olze Fikotové-Connollyové 60 let, a obsahuje řadu doplňujících informací k její biografii.⁹

Řadu skutečností však bude potřeba pro připravovanou monografii doplnit na základě tuzemských archivních a mediálních zdrojů. V tomto směru následně vystává celá řada otázek, které bude nutné zodpovědět, nicméně výsledná práce by mohla být minimálně zajímavou případovou studií z oblasti historie československého sportu a olympismu v padesátých a šedesátých letech 20. století. Zároveň však ke komplexnímu zpracování vybízí i životní osudy osobnosti, která se díky svým pevným morálním postojům dostala do střetu s oficiálními institucemi nejen v Československu, ale také v USA.

Předkládaný text vznikl také na základě materiálů ze studijní cesty, která měla za cíl zmapovat pozůstalost Olgy Fikotové-Connolly v místě jejího posledního bydliště ve městě Costa Mesa, které se nachází v oblasti Los Angeles v Kalifornii. Cesta byla realizována díky iniciativě generálního konzula ČR v Los Angeles pana Jaroslava Olši, jr., a také díky vstřícnosti rodiny Olgy Fikotové, zejména její dcery Merji a syna Jimmyho.¹⁰

2 FIKOTOVÁ-CONNOLLY, Olga. *Kruhy osudu*. V Řitce: Daranus, 2007, 263 s.

3 Srov. CONNOLLY, Olga. *The Rings of Destiny*. New York: D. McKay, 1968, 311 s.

4 Tibi Gratias je ocenění udělované Českým olympijským výborem (ČOV) za trvalý přínos sportu a dlouholetou práci. Jedná se o stříbrnou medaili, která je předávána jednotlivcům, již se významně zasloužili o rozvoj olympijského hnutí v České republice.

5 *Kruhy osudu Olgy Fikotové-Connolly*, Česká televize, 2006, 56 minut, barevný, 4 : 3, kamera: Jiří Šotola, Josef Nekvasil, Vlastimil Hamerník, scénář a režie: Pavel Taussig, Karel Hynic; *Olga po padesáti letech*, Česká televize, 2007, 25 minut, barevný, 4 : 3, scénář: Jan Žáček, kamera: Jan Heller, režie: Jan Žáček, Petr Feldstein; *Sláva vítězům – Olga Fikotová*, Česká televize, 2007, 15 minut, barevný, 4 : 3, kamera: Milan Hodek, scénář a režie: Jan Žáček; *Na plovárně – Olga Fikotová*, ČT, premiéra 19. 1. 2007.

6 Srov. JAKOUBEK, Jiří. Olympijská vítězka Olga Fikotová-Connollyová slaví osmdesátku. In iDNES, publikováno 13. listopadu 2012 10:26, Zdroj: https://www.idnes.cz/sport/atletika/olga-fikotova-conollyova-slavi-osmdesatiny.A121113_102822_atletika_rou, cit. k 30. 6. 2025.

7 KOLÁŘ, František a kol. *Encyklopedie olympioniků: čeští a českoslovenští sportovci na olympijských hrách*. Vydání první. Praha: Euro-media Group, 2021, 439 s; KOVÁŘ, Pavel. *Příběhy, na které se nezapomíná: dvacet životů, které stály za to*. Praha: XYZ, 2022, 363 s. ISBN 978-80-7683-219-0.

8 Osobní rozhovor s doc. Františkem Kolářem, který byl recenzentem publikace, 28. 5. 2025.

9 Srov. CONNOLLY, Olga, COSTA, Margaret. *An Olympian's oral history: Olga Connolly, 1956, 1960, 1964, 1968 & 1972 Olympic Games, Track & field. Part I, Part II*. Los Angeles: LA84 Foundation, 2021, 46 s. <https://digital.la84.org/digital/collection/p17103coll11/id/706/rec/17>

10 Studijní cesta proběhla v termínu 5.–12. 5. 2025, byla pořízena kompletní fotodokumentace zachovaných archiválií, fotografického

Díky všem jejím potomkům byla do Národního muzea také předána její pozůstalost.

Olga Fikotová – rané rodinné, studijní a sportovní peripetie

Olga Fikotová se narodila 13. listopadu 1932 v Praze Františku Fikotovi (1898–1971) a Ludmile Fikotové-Uhrové (1905–1971).¹¹ Otec působil během první světové války v italských legiích, kde dosáhl hodnosti praporčíka, a po skončení války pokračoval ve službě v československé armádě. V Mostě působil u 9. pěšího pluku K. H. Borovského. Od roku 1936 pak sloužil v hradní stráž, byl členem osobní stráže obou meziválečných československých prezidentů T. G. Masaryka a E. Beneše.¹² Během druhé světové války pracoval v obchodě s lampami, byl kvůli své legionářské minulosti vyšetřován gestapem, ale naštěstí nebyl zatčen. Po válce se nakrátko do armády vrátil, ale v roce 1949 byl v rámci politických perzekucí z vojska propuštěn, a nakonec zatčen a odsouzen k šesti měsícům vězení, ztrátě hodnosti a penze, což rodinu významně ovlivnilo.¹³

Obr. 1. Olga Fikotová s rodiči v pražských Dejvicích, 30.–40. léta, soukromý archiv rodiny Connollyových

Rodina Fikotových bydlela po většinu Olžina mládí v pražských Dejvicích v tehdejší ulici Pod Bořislavkou u současného parku Hadovka. Park, který se u domu nacházel, sehrál dle vzpomínek Olgy Fikotové, řečeno s mírnou nadsázkou, významnou roli v počátcích její sportovní kariéry, protože v něm trávila řadu odpoledních hraní fotbalu s dětmi z okolí, zejména jako brankářka. Vedle školního tělocviku a Sokola představoval pouliční sport první soustavnou přípravu budoucí olympioničky.

pijské vítězky. Díky němu se nicméně dostala k hraní házené, kdy na přání kamarádky, která ji znala právě jako fotbalovou brankářku uličního týmu, zaskočila za jinou nemocnou hráčku při házenkářském zápasu. První zápas dopadl neslavně kvůli neznalosti házenkářského prostředí, nicméně pohrdlivé komentáře části spoluhráček Olgy Fikotovou naopak vyburcovaly k tomu, že se začala věnovat soustavnému tréninku a postupně se pracovala na brankářský post ženského házenkářského týmu tehdejší pražské Slavie, se kterým se stala v roce 1952 mistryní ČSR, a posléze se dostala i do národní ženské házenkářské reprezentace.¹⁴

Obr. 2. Trénink brankářky házenkářského mužstva Slavie, soukromý archiv rodiny Connollyových

Obr. 3. Brankářka v týmu házenkářek Slavie, soukromý archiv rodiny Connollyových

materiálu a trojrozměrných předmětů k dalšímu badatelskému využití.

- 11 Dle rodného a křestního listu vydaného Evangelickou duchovní správou I. sboru v Praze se narodila na porodním oddělení vojenské divízní nemocnice I na Karlově náměstí.
- 12 Srov. životopis na stránkách Československé obce legionářské, dostupný na <https://www.csol.cz/legionar/10955/> a Kartotéka italských legionářů, VÚA-VHA, Signatura: fond Kancelář československých legií, Kartotéka italských legionářů, dostupné na <https://www.digitalniknihovna.cz/dsmo/periodical/uuid:1fa00240-e20c-11ea-87d0-0242ac130003?fulltext=Fikota%20Franti%C5%A1ek> a článek TROJNOVÁ, Petra. Olga Fikotová-Connolly, In *Mostecké listy*, srpen 2020, dostupné na <https://www.mesto-most.cz/olga-fikotova-connolly/d-38801>
- 13 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 55–56, 64–67.
- 14 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 52–53, CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 2–6. S brankářskou přípravou jí údajně pomáhal i fotbalový brankář Vilém Marzin (který později působil jako trenér ženského

Olga Fikotová navštěvovala zprvu základní školu na Hanspaulce, následně Benešovo státní reálné gymnázium v Dejvicích (před rokem 1945 Státní československé reformní reálné gymnasium v Praze XIX). Na gymnáziu se při hodinách tělocviku seznámila s basketbalem a po poněkud bizarním finálovém utkání školního turnaje, při kterém dala jediný koš zápasu, byla pozvána na trénink basketbalových juniorek pražské Sparty. Ve Spartě se později stala i členkou basketbalového družstva žen, se kterým se v sezóně 1955/1956 umístila na druhém místě Československé basketbalové ligy žen.¹⁵ Odehrála také 16 zápasů za československou reprezentaci a v roce 1954 byla členkou stříbrného týmu na Mistrovství Evropy v basketbalu žen, které se konalo v jugoslávském Bělehradě.

Obr. 4. V ženském basketbalovém týmu pražské Sparty (dolní řada uprostřed), soukromý archiv rodiny Connollyových

Obr. 5. Před mezistátním basketbalovým utkáním ČSR–SSSR (zcela vpravo), 1953, soukromý archiv rodiny Connollyových

Zatčení otce negativně ovlivnilo závěr Olžiných gymnaziálních studií, kdy ji vedení gymnázia zprvu odmítalo připustit k maturitě, nicméně po intervenci ze strany části profesorského sboru a žactva jí bylo nakonec umožněno závěrečné zkoušky složit. Zároveň se rodině

Obr. 6. Olga Fikotová před budovou reálného gymnázia v pražských Dejvicích, kolem roku 1950, soukromý archiv rodiny Connollyových

dostalo i menší anonymní finanční podpory, pravděpodobně také ze strany profesorského sboru. Ve stejném období bohužel donutily vojenské orgány Fikotovy kvůli uvěznění otce, aby se vystěhovali z bytu v pražských Dejvicích. Olga naštěstí mohla bydlet i nadále v Praze u své tety nedaleko původního bydliště, matka Ludmila se přestěhovala k příbuzným do obce Libiř u Neratovic, kde si našla práci v neratovické chemičce Spolana. Tam později po svém propuštění začal pracovat i František Fikota, který se také přestěhoval do Libiře.¹⁶

Přestože toužila stát se po maturitě lékařkou a tři roky dobrovolně pomáhala v nemocnici, zhodnotila, že nemá v tehdejšímu systému kádrování osob šanci na to, aby ji po maturitě přijali na vysokou školu. Sama si tedy během maturitních zkoušek zažádala o zařazení do Výzkumného ústavu těžkého strojírenství (VÚTS). Maturitu složila bez doporučení k vysokoškolskému studiu, které jí ale nebylo ani zakázáno. Během dvou let ve výzkumném ústavu pracovala zprvu jako obsluha vrtačky, následně si udělala kurz technického kreslení. Po dvou letech, přestože ji zprvu chtěli poslat k vysokoškolskému studiu technických oborů, dostala doporučení ke studiu na lékařské fakultě Univerzity Karlovy.¹⁷

fotbalového týmu Slavie Praha a patřil k průkopníkům českého ženského fotbalu).

15 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 6–8; Stručná historie školy na <https://www.pedevropska.cz/historie-skoly/>

16 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 56–66.

17 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 8, FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*

Během studia na gymnáziu i následně práce ve VÚTS se Olga Fikotová věnovala i nadále házené a basketbalu, který však začal postupně v návaznosti na zmenšující se časové možnosti při studiu medicíny převažovat. Jako problém se ukázalo tehdejší rozdělení sportovních klubů podle průmyslových sektorů. V rámci práce ve VÚTS jí bylo umožněno i nadále působit v pražské Spartě, jejímž patronátním podnikem bylo v té době ČKD Praha.¹⁸ Po vstupu na lékařskou fakultu tak nemohla působit ve stávajícím basketbalovém klubu, kde měla na pozici centra malou konkurenci, ale byla zařazena do jiného klubu,¹⁹ s více basketbalistkami na jednom hráčském postu, kde se dostávala do hry minimálně. Po ME v Bělehradě, kde se ohledně svého minimálního nasazení dostala i do sporu s trenérem reprezentace, a po disciplinárním pohovoru na Státním výboru pro tělesnou výchovu a sport (SVTVS) dostala půlroční zákaz sportovní činnosti.²⁰ Tato skutečnost pro ni znamenala rozchod s basketbalem, a začala si tedy hledat nové pole, kde by se ve sportu mohla při studiu uplatnit.

Olga Fikotová a hod diskem

Při časově náročném studiu medicíny začala uvažovat o individuálních sportech, mezi kterými byla v té době mimo jiné kvůli manželům Zátokovým velmi populární lehká atletika a její disciplíny. Po počátečním koketování s hodem oštěpem se při atletických závodech v Libiši, kam se po nuceném opuštění Prahy přestěhovali její rodiče, potkala s diskařem Zdeňkem Čihákem. Ten ji následně pozval k tréninku do klubu Rudá hvězda Praha. Tam se setkala s tehdejší atletickou trenérskou legendou Otakarem „Otcem“ Janderou, který byl velmi výraznou osobností meziválečné i poválečné československé lehké atletiky.²¹

Trenéři Jandera i Čihák ji začali připravovat díky její předchozí vrcholové sportovní kariéře (basketbal, házená) jako ve své podstatě hotovou atletku. Díky individuálnímu přístupu se jí podařilo skloubit studium medicíny i sport. Jedna z historek, která se objevuje v podstatě ve všech vzpomínkách Olgy Fikotové, je, že jí Otakar Jandera pouštěl kvůli plynulosti otočky při odhodu disku do ampliónů na stadionu Rudé hvězdy stále dokoła skladbu Johanna Strausse ml. *Na krásném modrém*

Obr. 7. Olga Fikotová se během mezistátního lehkootletického utkání Velká Británie–ČSR v roce 1956 umístila v hodu diskem na prvním místě, soukromý archiv rodiny Connollyových

Dunaji. S atletickou přípravou začala na podzim 1954 a v následujícím roce začala dosahovat výrazných výsledků, s tím, že vrcholem by měla být olympiáda v Melbourne v roce 1956.²²

Trenér jí dal délkový limit 39 metrů pro hod, po kterém by jí přihlásil v roce 1955 na Memoriál Evžena Rošického,²³ mezinárodní atletický mítink, který se konal v Praze na Strahově. Olga Fikotová limit splnila a na Rošického memoriálu se před třicetitisícovým davem umístila 47metrovým hodem druhá. Na následných závodech v rámci V. světového festivalu mládeže

s. 67–70.

- 18 Od roku 1951 se klub / sportovní jednota jmenoval/a Sparta ČKD Praha, od roku 1953 došlo k vytvoření zcela nového názvu – Tělovýchovná jednota Spartak Praha Sokolovo, a to v návaznosti na tehdejší systém resortních Dobrovolných sportovních organizací (DSO), které vznikaly při jednotlivých odborových svazech nebo na školách, kdy každá z organizací zastřešovala kluby pod patronátem státních podniků z jednoho z těchto odborových svazů. V tomto případě Spartak – sektor strojírenství.
- 19 S největší pravděpodobností tehdejší DSO Slavia (pozdější Univerzitní sportovní klub Praha).
- 20 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 8–9, FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 71–72.
- 21 Otakar Jandera (1898–1977) byl velmi výraznou osobností československého sportu. Účastník OH v roce 1924 a 1928, dvanáctinásobný mistr ČSR v běhu na 110 m překážek, mistr ČSR v trojskoku, skoku do dálky a do výšky. Těžce zraněn v první světové válce, kdy se zotavil díky józe, za druhé světové války aktivní v organizaci Obrana národa, po rozkrytí přežil věznění i pochod smrti. Vstoupil do KSČ, po válce byl činný v rámci sjednocené tělovýchovy. Založil sportovní školu atletické mládeže v Rudé hvězdě Praha, používal řadu inovativních tréninkových metod. Zasloužil se o výstavbu atletické haly v pražském Bubenci, která nese jeho jméno.
- 22 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 10–11, FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 73.
- 23 Memoriál se konal od roku 1947 s přestávkami, od roku 1954 již kontinuálně až do roku 1989. Pojmenován byl po Evženu Rošickém (1914–1942), českém meziválečném komunistickém novináři a atletovi, který byl za účast v odboji popraven během heydrichiády.

Obr. 8a, b. Titulní stránky sportovních periodik *Sportovní sláva* a *Stadion* z roku 1956

Obr. 9. Československý plakát kampaně pro přípravu na XVI. olympijské hry v Melbourne, 1956. Archiv tělesné výchovy a sportu NM, sbírka plakátů, P-6366

a studentstva v Polsku ale výkon nezopakovala. Po nepovedeném výkonu se však potkala se svým tehdejší diskářským vzorem, sovětskou diskářkou Ninou Ponomarjovovou, vítězkou z OH 1952 v Helsinkách a ME 1954 v Bernu, která jí zcela nezištně pomohla, předvedla jí vzorový trénink, a dokonce jí napsala svůj tréninkový plán.²⁴ Díky tomu se již O. Fikotová na zářijových Přeborech ČSR (Mistrovství Československa v atletice) umístila na prvním místě²⁵ a byla přijata zpět do československé reprezentace. Její sportovní forma rostla, pravidelně se umísťovala na prvních místech i v zahraničních závodech. Po několika dalších úspěšných závodech se kvalifikovala na OH 1956 a díky svým výkonům se pravidelně dostávala na stránky sportovního tisku, dokonce v souvislosti s olympiádou i na titulní stranu čtvrtletního sborníku *Sportovní sláva*.²⁶ Na olympijské hry se za Československo spolu s Olgou Fikotovou kvalifikovaly i její kolegyně z diskářského kruhu Štěpánka Mertová a Jiřina Vobořilová.

OH 1956 v Melbourne

Hry XVI. olympiády, neoficiálně XVI. letní olympijské hry, se konaly od 22. listopadu do 8. prosince 1956 v australském Melbourne. Jednalo se o první olympijské hry, které se odehrávaly na jižní polokouli, a tomu odpovídal i poněkud netradiční termín. Odděleně se kvůli dlouhým australským karanténním lhůtám konaly jezdecké soutěže, které proběhly již v květnu 1956 ve švédském Stockholmu. Celkem se her zúčastnilo 3314 sportovců. Československá výprava čítala 63 sportovců, kteří zpět do vlasti přivezli celkem 6 medailí – jednu zlatou, čtyři stříbrné a jednu bronzovou.

24 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 11–19, FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 17–18.

25 Srov. BRNO: druhý den bojů atletů, In *Rudé právo*, roč. 1955, září, č. 11, s. 6. Dostupné na <https://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1955/9/11/6.png>

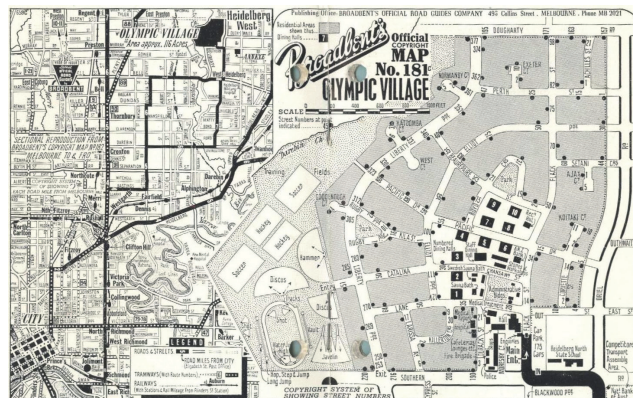
26 Srov. *Sportovní sláva, světové a československé události ve sportu, červenec – září*, Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, 1956, s. 1.

Obr. 10. Oficiální plakát XVI. olympijských her v Melbourne, autor Richard Beck, Archiv tělesné výchovy a sportu NM, sbírka plakátů, P-2239

Mezinárodní situace ve světě nebyla v roce 1956 příliš klidná. Bezprostředně před začátkem her proběhly dva ozbrojené konflikty. Prvním byla suezská krize (též druhá arabsko-izraelská válka) v období 29. října – 7. listopadu 1956, tedy spor o kontrolu nad Suezským průplavem mezi Egyptem (podporovaným SSSR) a Izraelem, který podporovaly Velká Británie a Francie. Druhým pak bylo maďarské povstání proti sovětské okupaci Maďarské lidové republiky, které probíhalo v období od 23. října do 10. listopadu 1956. V návaznosti na suezskou krizi bojkotovaly hry Egypt, Irák, Kambodža a Libanon, v návaznosti na sovětskou invazi do Maďarska bojkotovaly hry Nizozemsko, Španělsko, Lichtenštejnsko a Švýcarsko. Her se také nezúčastnila Čína na protest proti účasti Taiwanu.

Nejznámějším dozvukem těchto událostí na OH v Melbourne byla „Melbournská krvavá lázeň“, jak se přezdívá zápasu maďarské mužské reprezentace ve vodním pólu proti reprezentaci SSSR, který se odehrál 6. prosince 1956. Střetnutí se odehrávalo ve značně vyhrocené atmosféře, kdy se v publiku nacházela řada maďarských emigrantů podporujících myšlenky nedávno po-

Obr. 11. Plán olympijské vesnice v Melbourne, Archiv tělesné výchovy a sportu

tlačeného povstání a vyjadřujících značné antipatie vůči SSSR. Zápas byl předčasně ukončen za stavu 4:0 pro Maďarsko po zranění maďarského hráče Ervina Zádora sovětským pólistou Valentinem Ivanovičem Prokopovem, kdy hrozila ze strany publika inzultace sovětských hráčů. Díky krvavému zranění maďarského pólisty se na pozadí předchozích událostí dostalo utkání do značné pozornosti řady světových médií, která zápas uchopila jako odvetu za předchozí události během maďarského povstání. Maďarské družstvo nakonec na turnaji obhájilo zlaté medaile z OH 1952 v Helsinkách, sovětská reprezentace získala bronzové medaile.

Faktické paralely mezi sportem a politikou bychom našli již v antice. S rozvojem moderních médií se vyhrocenější zahraničněpolitické situace vcelku logicky promítaly a promítají i do mediálního prostoru. Očekávaná střetnutí politických či vojenských soupeřů na poli sportovním tak byla vždy středem pozornosti. V meziválečném období se však povětšinou tato pozornost soustředila pouze na vlastní sportovní klání. S dynamicky se rozvíjejícím nárůstem mediálního pokrytí sportovních akcí po druhé světové válce a s rostoucí potřebou nových témat se však novináři začali výrazněji zajímat i o zázemí her či osobní vztahy a vazby mezi sportovci. Skutečnost, že se začala velmi výrazně projevovat role médií i v rámci olympijské každodennosti, se záhy odrazila i v případě účasti naší diskařky Olgy Fikotové.

Československá olympijská výprava vyrazila na cestu 4. listopadu, osmnáct dní před začátkem olympiády, a dorazila do místa dění olympijských her Melbourne po pětidenní cestě letadlem francouzských aerolinií přes Istanbul, Karáčí, Kalkatu, Singapur a australský Darwin. V té době to představovalo nejdelší cestu na olympijské hry v dosavadní historii.²⁷

V olympijské vesničce a na přilehlých atletických sportovištích panovala dle vzpomínek Olgy Fikotové v tréninkovém období před začátkem her vcelku uvolněná atmosféra. Kvůli blízkosti ubytování, stravování a sportovišť bylo možné mezi nimi volně přecházet, sportovci se tak průběžně setkávali, v československém případě i navzdory zákazům ze strany oficiálních funkcionářů. Den před svými narozeninami tak Olga po

27 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 11–12; CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 22.

Obr. 12. Jeden z prvních společných snímků Olgy Fikotové a Harolda Connollyho v československém tisku, *Sportovní sláva*, říjen–prosinec 1956, s. 30

Obr. 13. Foto z olympijského finále v hodu diskem žen, Fotoarchiv Oddělení dějin tělesné výchovy a sportu (ODTVS), H7F-028755

tréninku díky náhodě potkala amerického kladiváře Harolda Connollyho.²⁸ Když se před ním zmínila, že má následující den narozeniny, přinesl jí k nim drobný dárek. Dalšími již méně příležitostnými setkáními během her začala jejich „olympijská romance“, které si postupně všímali kolegové sportovci, média a samozřejmě československé orgány.²⁹

Olympijské hry byly slavnostně zahájeny 22. listopadu 1956, olympijský oheň zapálil australský běžec Ron Clark. Olga Fikotová se však ceremoniálu nezúčastnila kvůli tomu, že následující den začínal závod v hodu diskem žen. V něm v dramatickém finále zvítězila šestým pokusem s délkou 53,69 metru nad sovětskými diskařkami Irinou Begljakovovou a Ninou Ponomarjovovou. Stala se tak první oficiální olympijskou vítězkou na OH 1956, medaili převzala z rukou tehdejšího předsedy Mezinárodního olympijského výboru Averyho Brundage. Je potřeba dodat, že kvalifikaci i finále hodu diskem absolvovala se zanícenou patou, kterou jí lékař výpravy operoval až večer po skončení závodu a medailové ceremonie.³⁰ Následující den zvítězil Hal Connolly ve finále hodu kladivem a stal se olympijským vítězem.

Do konce olympijských soutěží zůstávalo poměrně hodně času a dle vzpomínek Olgy Fikotové se při svých schůzkách s Halem Connollym přestávali skrývat nejen před kolegy, ale stalo se jim také, že potkali československé funkcionáře z vedení výpravy, kterým se vztah přesahující ideologické i faktické bariéry železné opony očividně nelíbil. K tomu do nastalé situace vstoupil samozřejmě tisk. Československé orgány pak sehrály s Olgou Fikotovou podivnou hru, kdy ji před koncem olympijských her pozval generální konzul s manželkou na návštěvu do Sydney. Tam ji mělo vyzvednout letadlo s čs. olympioniky na cestě do vlasti. Paradoxně Harold Connolly odcestoval s americkým týmem z Melbourne již dříve a v té době se v Sydney účastnil soutěží na Hrách Commonwealthu.³¹ Zda o tom čs. orgány věděly, či ne, je již spekulace.

Bez vysvětlení následovala cesta zpět do Melbourne a nalodění na sovětskou lod Gruzia, kterou se namísto francouzských aerolinek rozhodly čs. instituce naši olympijskou výpravu přepravit domů. Motivace zůstává i po letech nejasná, oficiální místa tehdy pracovala s verzí, kterou byla porucha motoru, zdlouhavá oprava

28 Harold Vincent „Hal“ Connolly (1931–2010) byl olympijský vítěz v hodu kladivem z OH 1956 v Melbourne, šestinásobný světový rekordman, držitelem světového rekordu byl v letech 1956–1965. USA reprezentoval i na dalších OH v roce 1960, 1964 a 1968. Během atletické kariéry vystudoval a stal se učitelem angličtiny na střední škole. Po skončení aktivní atletické kariéry se věnoval trénování.

29 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 23, FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 18–20, 24, 35–43.

30 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 78–90.

31 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 95–118.

Obr. 14. Olga Fikotová na stupních vítězů přijímá zlatou olympijskou medaili od předsedy MOV Averyho Brundage, Fotoarchiv ODTVS, H7F-030594

a nabídka sovětských míst na společnou cestu se sovětskými olympioniky zpět do vlasti. Dále se hovořilo o možné sabotáži z řad čs. emigrantů.³² Motivů mohlo být více. Faktem zůstává, že místo šestidenní cesty letecky zpět se výprava protáhla až do ledna 1957.

Cesta lodí trvala až do 30. prosince, kdy Gruzia dorazila do Vladivostoku, odtud pokračovala výprava přes SSSR transsibiřskou magistrálou do Moskvy, odkud již sportovci odletěli do Prahy. Ve Vladivostoku i podél celé magistrály organizovaly sovětské instituce větší či menší oslavy či setkání, které sloužily k debatám se sportovci. Pro ty naopak letmá poznání sovětské reality ve srovnání s tou australskou musela vycházet pro sovětský systém patrně mnohdy kontraproduktivně. Na cestu samozřejmě vzpomínali i další účastníci.³³

Průběh cesty stejně jako skutečnost, že ve výpravě cestovala řada sportovních osobností východního bloku – vedle Čechoslováků a Sovětů to byli například i Bulhaři –, vedly Olgu Fikotovou k domněnce, že motivem vlastní změny cestovního harmonogramu byl spíše oslavný společný návrat sportovců východního bloku napříč tehdejší SSSR.³⁴ K tomu lze dodat, že se jednalo i o propagaci systému sovětské tělovýchovy, do kterého tehdy více či méně spadala také československá olympijská výprava. Lze podotknout, že motivací, jak

Obr. 15. Československá delegace předává dar starostovi Melbourne, vpravo vedle starosty stojí bývalý dlouholetý předseda ČSOV Josef „Joe“ Gruss, 1956, soukromý archiv rodiny Connollyových

Obr. 16. Na palubě sovětské lodi Gruzia, soukromý archiv rodiny Connollyových

některé události odstínit či zdůraznit, mohlo být více – výsledky XX. sjezdu ÚV KSSS a nová politika po pádu „kultu osobnosti“, I. čs. spartakiáda a její propagace aj. Bez archivních dokumentů jsou však tyto úvahy pouhou spekulací.

Olga Fikotová a „zázrak“ roku 1957

Po návratu z olympijských her se Olga Fikotová setkala se dvěma typy reakcí. Většina lidí ji vítala jako olympijskou vítězku. Nicméně se našla i řada lidí, kteří jí vytýkali její mediálně propíraný vztah s Haroldem Connollym, přičemž používali stále rétoriku o americkém imperialismu a fašismu, která byla symptomatická pro padesátá léta. Politické uvolnění v mnoha

32 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 29–30.

33 VACEK, Patrik. Let do ráje, a pak pekelný návrat. Olympionik Hradil vzpomíná na australské dobrodružství. 4. 1. 2022 na olympijskytytm.cz - <https://www.olympijskytytm.cz/article/let-do-raje-a-pak-pekelnny-navrat-olympionik-hradil-vzpomina-na-australske-dobrodruzstvi>,

34 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 30.

Obr. 17. Setkání Olgy Fikotové a Harolda Connollyho po jeho příletu do ČSR, soukromý archiv rodiny Connollyových

směrech do tehdejšího Československa zdaleka ještě nedorazilo. Z korespondence s Haroldem se dozvěděla, že má přijet do Evropy jako vyslanec dobré vůle v lednu a únoru na šestitýdenní přednáškové turné po školách a sportovních klubech od Islandu po Jugoslávii s tím, že zažádal i o možnost přednášet v Československu. Po jistých peripetiích mu bylo uděleno turistické vízum, a tak se 26. února 1957 oba znovu setkali.³⁵

Od konce února do začátku dubna se v podstatě odehrálo jádro narativu, na které se zaměřuje většina mediálních výstupů, které se příběhem Olgy Fikotové-Connollyové a Harolda Connollyho zabývají. Od konce února, kdy byl americkému kladiváři umožněn vstup do Československa, až do počátku dubna se stala řada událostí bedlivě sledovaných zahraničním tiskem. Z po-

Obr. 18. Svatba 27. 3. 1957, soukromý archiv rodiny Connollyových

Obr. 19. Olympijská svatba pod dohledem médií, za budoucími novomanželi stojí jako svědci manželé Zátokovi, soukromý archiv rodiny Connollyových

hledu tehdejší společnosti se stalo neuvěřitelné – během necelého měsíce a půl si oba olympijští vítězové stihli vyřídit všechna povolení ke sňatku a vycestování (povolení o emigraci, povolení o imigraci), a to nejen od československých úřadů, ale i od těch církevních, připravit svatbu na třech místech, tj. v kostele katolickém, evangelickém a na Staroměstské radnici, absolvovat svatební obřad za (v té době) obrovské účasti publika z řad československé veřejnosti a za velkého mediálního pokrytí, následný raut na americké ambasádě a vycestovat z Československa.³⁶

Při svatbě, která proběhla 27. 3. 1957, jim oběma šli za svědky manželé Zátokovi, kteří umožnili Haroldu Connollymu bydlet po celou dobu u sebe. Původně měl sňatek dle přání čs. institucí proběhnout v co nejmenším rozsahu a v Československu rozhodně medializován nebyl. Nicméně Československý státní film a Rádio Praha pořizovaly se svatebčany rozhovory pro zahraniční vysílání. Beztoho se na Staroměstském náměstí a v okolí

35 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 135–140; CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 31.

36 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 141–206.

Obr. 20. Nástin dobového mediálního pokrytí svatby Connollyových v ČSR v zahraničním tisku, výstřížkový archiv rodiny Connollyových

shromáždilo několik desítek tisíc lidí. Svatbě předcházela i později medializovaná audience u prezidenta republiky Antonína Zápotockého. Dle vzpomínek Olgy Fikotové lze považovat rozhovor za vysoce pragmatický, kdy prezident vyslovil za sebe souhlas, nicméně rozhodnutí nechal na vládě. Fikotová mu naopak slíbila, že se bude snažit vždy reprezentovat Československo, a to i v zahraničí.³⁷

Vedle administrativních problémů s československými úřady, které se daly vcelku očekávat, je zajímavější skutečnost, že budoucí manželský pár musel vyřešit i administrativně-ideologické obtíže církevní. Olga Fikotová byla členkou Českobratrské církve evangelické, zatímco Harold Connolly byl římský katolík. Zcela dle intencí katolické církve mu bylo jejím představitelem v socialistickém Československu sděleno, že mu hrozí exkomunikace, vstoupí-li v manželský svazek s evangeličkou. Nicméně i přes tyto obtíže se nakonec pár přenesl a i přes hrozbu exkomunikace svatba proběhla.³⁸

Odchod do USA

Deset dní po svatbě opustila Olga Fikotová-Connollyová legálně socialistické Československo a přes menší zastávky ve Vídni a ve Francii se vydala se svým manželem do USA. Teprve za hranicemi si zřejmě oba uvědomili, do jaké míry se, podobně jako v Československu

na lokální úrovni, stali věcí veřejnou i v celosvětovém měřítku. Mediální zájem pár provázal od Vídně po příjezd do New Yorku, kde je po setkání s rodinou Harolda Connollyho čekalo i přijetí u starosty New Yorku. A následně hned i pozvánka do Ed Sullivan Show, tehdy jednoho z nejznámějších amerických televizních pořadů, kde byl spolu s nimi hostem Louis Armstrong. Následovala i audience u amerického ministra zahraničních věcí Johna Fostera Dullese.³⁹

Nicméně poměrně záhy přišlo setkání s tvrdou realitou – jestliže si chtěli Connollyovi zachovat status amatérských sportovců, a tím mít možnost reprezentovat na olympijských hrách bez ohledu na zemi, nesměli přijímat žádné dary či obchodní smlouvy na reklamu atd. Jejich ekonomická situace příliš dobrá nebyla, do USA dle svých slov přicestovali s 35 centy v kapse. Přestože v začátcích byla obživa složitá, situace se po čase stabilizovala a Olga Connollyová se začala připravovat na další olympijské hry, které se měly odehrát v roce 1960 v Římě. Mezitím však předčasně ukončila studium medicíny, přestože byla na podzim 1957 přijata na lékařskou fakultu Bostonské univerzity. Podmínkou ovšem bylo opakování některých zkoušek, což se ukázalo jako nerealizovatelné.⁴⁰

Obr. 21. Společná příprava na olympijské hry v Římě, jaro 1958, foto s věnováním Olžiným rodičům, soukromý archiv rodiny Connollyových

37 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 160–163.

38 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 174–185. Pravděpodobně se tak stalo díky civilnímu přístupu oddávajícího z řad katolické církve dr. Jiřího Reinsberga, který patřil k progresivnější části katolického duchovenstva v Československu.

39 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 212–218; CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 32.

40 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 209–219.

Přes očividnou snahu Olgy Fikotové-Connollyové reprezentovat Československo i na dalších olympijských hrách byl přístup československých institucí neprůhledný. V létě 1958 jí odmítly čs. úřady udělit víza, když se chtěla kvalifikovat při návštěvě závodů v Praze na Mistrovství Evropy v atletice ve Stockholmu. Až později dostala povolení ke krátké návštěvě rodičů. Při té chtěla kontaktovat československé sportovní funkcionáře, ale nezdařilo se jí to. Koncem léta se Connollyovi přestěhovali do kalifornské Santa Moniky, kde začal Harold pracovat na střední škole jako učitel. Následně se jim na jaře roku 1959 narodil první syn.⁴¹

Poté, co začala znovu trénovat na OH 1960 v Římě, odeslala přímý dotaz na Československý svaz tělesné výchovy, a tedy i Československý olympijský výbor, ohledně podmínek kvalifikace na olympiádu, pokynů a pomoci se vstupními vízy do Československa. Následně obdržela dopis Československého olympijského výboru, jehož znění zde uvádíme celé:

„Praha, dne 29. prosince 1959

Vážená soudružka Olga Fikotová – Connolly

852, 20th Street

Santa Monice, California /USA/

Vážená soudružko,

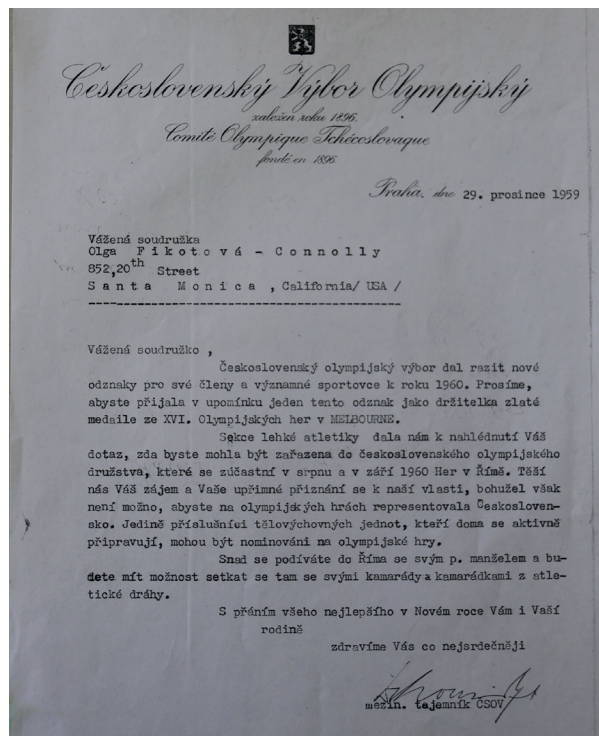
Československý olympijský výbor dal razit nové odznaky pro své členy a významné sportovce k roku 1960. Prosíme, abyste přijala v upomínku jeden tento odznak jako držitelka zlaté medaile ze XVI. Olympijských her v MELBOURNE. Sekce lehké atletiky dala nám k nahlédnutí Váš dotaz, zda byste mohla být zařazena do československého olympijského družstva, které se zúčastní v srpnu a září 1960 Her v Římě. Těší nás Váš zájem a Vaše upřímné přiznání se k naší vlasti, bohužel však není možno, abyste na olympijských hrách reprezentovala Československo. Jedině příslušníci tělovýchovných jednot, kteří doma se aktivně připravují, mohou být nominováni na olympijské hry.

Snad se podíváte do Říma se svým p. manželem a budete mít možnost setkat se tam se svými kamarády a kamarádkami z atletické dráhy.

S přáním všeho nejlepšího v Novém roce Vám i Vaší rodině zdravíme Vás co nejsrdčněji

Kroutil Fr [???

mezinár. tajemník ČSOV⁴²

Obr. 22. Kopie dopisu ČSOV Olze Connollyové ze dne 29. 12. 1959, soukromý archiv rodiny Connollyových

Podpis je obtížně čitelný, pravděpodobným autorem, který se snažil zapeklitou situaci diplomaticky vyřešit, byl František Kroutil,⁴³ jenž byl v té době generálním sekretářem ČSOV. Dopis je psán pragmaticky, i funkcionářům, ve kterých vzbuzoval případ Olgy Connollyové sympatie, bylo jasné, že její účast na olympiádě v barvách Československa je nereálná a nerealizovatelná. Tato skutečnost znamenala pro Olgu Connollyovou v podstatě potvrzení nevratného rozchodu s bývalou vlastí, a to minimálně ve sportovní oblasti. Ve své biografii na to vzpomínala: „Vzali mi příležitost splnit slib prezidentu Zápotockému a reprezentovat lidi, kteří mě zahrnuli tak ohromnou láskou. Trvalo mi dlouho, než jsem zase začala trénovat...“⁴⁴

Zamítnutí Československého olympijského výboru pro ni ale následně znamenalo nový impuls pokusit se reprezentovat svou novou vlast. Po pečlivé přípravě získala 1. července 1960 americké občanství a následně se kvalifikovala na olympijské hry v Římě, které se konaly od 25. srpna do 11. září. Na hrách bohužel narazila na arogantní chování části amerických funkcionářů, kteří jí dávali nepokrytě najevo, že do americké výpravy nepatří. Rozčarování způsobilo, že se v diskařské soutěži umístila sedmá. Obdobně jí dávali své pohrdání najevo i někteří atleti z Československa, které potkala.⁴⁵ V té době netušila, že motivace její účasti na

41 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 220–221.

42 Kopie z archivu rodiny Connollyových, se svolením paní Merji Connollyové.

43 František Kroutil (1907–1987) byl český horolezec, právník, který byl v letech 1958–1974 generálním sekretářem Československého olympijského výboru a v letech 1966–1972 vedl mezinárodní oddělení Československého svazu tělesné výchovy. V letech 1965–1981 byl také členem Mezinárodního olympijského výboru. Po srpnové invazi v roce 1968 se neúspěšně pokusil telegramem na MOV zabránit účasti sovětských sportovců na OH v Mexiku. Za svou činnost v MOV byl oceněn Olympijským řádem.

44 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 223.

45 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 224–225; CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Con-*

Obr. 23. Manželé Connollyovi během olympiády v Římě, 1960, soukromý archiv rodiny Connollyových

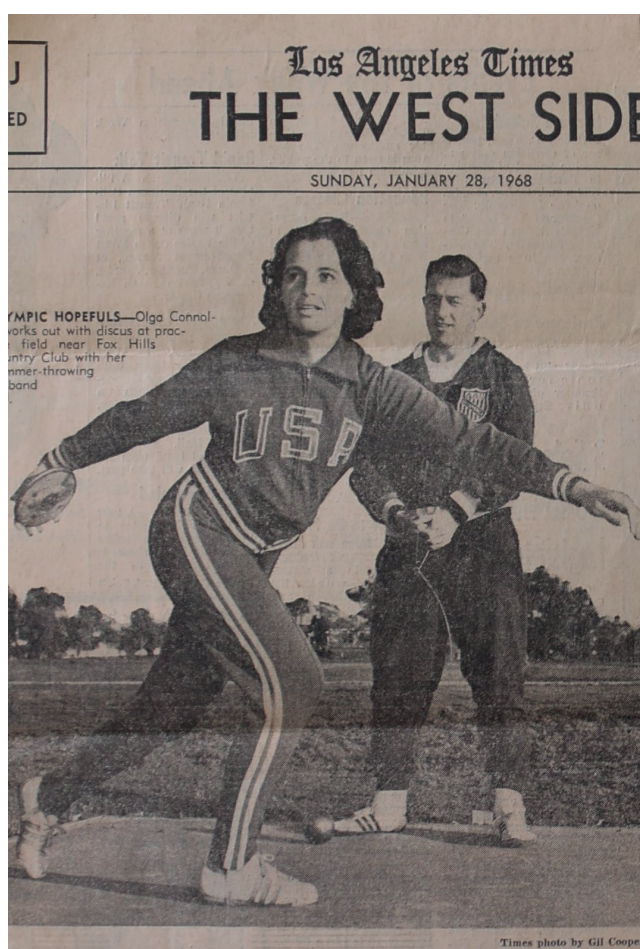
Obr. 24. Během OH 1964 v Tokiu, soukromý archiv rodiny Connollyových

olympiádě v barvách amerického týmu byla veřejnosti interpretována zcela jinak, ve smyslu toho, že Československo sama reprezentovat odmítla.⁴⁶

Americký olympijský sen O. Fikotové?

Olga Connollyová reprezentovala USA celkem na čtyřech olympiádách, přestože na žádné z nich již nebyla tak úspěšná jako na své první v Melbourne, kde vybojovala pro Československo zlatou olympijskou medaili. Odtazitý přístup amerických funkcionářů na OH v Římě mohl být částečně způsoben i tím, že se při tréninkové přípravě někdy dostávala do střetu s americkým prostředím a funkcionáři, kdy byly podmínky vytvořené pro amatérské atlety (zejména ženy) paradoxně méně kvalitní než ty v Československu. Zároveň docházelo ke střetům určitých aspektů jejího liberálního myšlení s americkým konzervatismem. To se projevilo i během přípravy na OH v Římě, kdy odmítla nosit korzet, který navrhovala vedoucí ženského olympijského družstva kvůli tomu, aby atletky vypadaly lépe. Stejně odmítavě se stavěla proti tomu, když jí Američanka zakazovala nosit původní sportovní trenýrky z Melbourne, které kvůli délce označovala za necudné.⁴⁷

Přestože bezprostředně po olympiádě uvažovala o konci sportovní kariéry, jak se blížily další olympijské hry, začala se opět zajímat o atletiku. Harold Connolly získal Fulbrightovo stipendium na výuku angličtiny ve Finsku, a rodina se tedy přesunula do Tampere, kde se pak Olze narodila v roce 1963 dvojčata. Zároveň se jí podařilo vyjednat příjezd rodičů, kterým československé úřady odmítaly vydat vízum do USA. Po návratu z Finska a přípravě se kvalifikovala na olympiádu v Tokiu, kde se ale podle svých slov soustředila více než na závodění na pozorování okolí a psaní o něm pro japonský tisk. V závodě diskařek skončila dvanáctá.⁴⁸

Obr. 25. Foto ze společné přípravy na OH 1968 v Mexiku, titulní strana Los Angeles Times, 28. 1. 1968, výstřížkový archiv rodiny Connollyových

nolly..., s. 33.

46 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 33.

47 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 35.

48 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 38; FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 230–234.

Obr. 26. Společné foto s rodiči a dětmi, konec 60. let, soukromý archiv rodiny Connollyových

Jiná situace přišla o čtyři roky později na olympiádě v Mexiku, kdy se Olga Connollyová cítila znovu v dobré formě, začala trénovat o dva roky dříve po porodu čtvrtého dítěte. Bohužel se závod odehrával za stálého deště za podmínek na hranici regulérnosti, průběh vedl k tomu, že se umístila celkově na šestém místě. Zároveň opět navázala kontakt s československými atlety, se kterými si vyříkala nejasnosti ohledně reprezentace na římské olympiádě v roce 1960.⁴⁹

Vysvětlit vše československé veřejnosti se ostatně pokusila v tom roce již dříve, ještě před koncem pražského jara a sovětskou okupací, kdy jí byl opět umožněn přístup do tuzemského mediálního prostoru. V dubnu 1968 deník *Československý sport* otiskl korespondenční rozhovor s Olgou Connollyovou, který s ní vedl sportovní novinář Jan Popper. V něm shrnula celou kauzu kolem reprezentace na OH 1960 z jejího pohledu krok za krokem.⁵⁰ V červnu 1968 vyšel v časopisu *Signál* její vlastní velmi odlehčený text o odchodu do USA, poměrech v její rodině apod. doplněný o několik

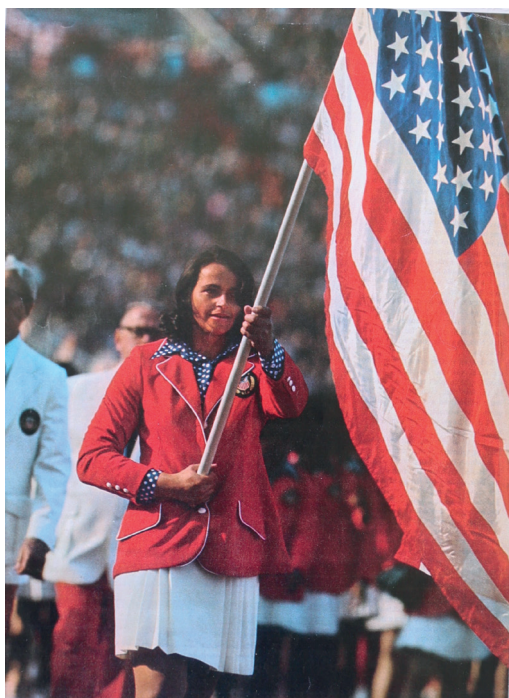
fotografií.⁵¹ Nicméně sovětská okupace Československa opět všechny diskuze o společenské rehabilitaci naší medailistky ukončil.

V roce 1971 bohužel zemřeli v USA Olze Connollyové oba rodiče. A o rok později pro ni přišel zlom i z hlediska olympijského hnutí. Při přípravě na XX. letní olympijské hry v Mnichově byla zvolena kapitánkou lehkooletického týmu. Při následné volbě vlajkonosce byla zvolena bez jednoho hlasu všemi kapitány, což pro ni znamenalo obrovskou poctu. Průběh olympiády bohužel ovlivnil tzv. mnichovský masakr (teroristický útok palestinské skupiny Černé září na izraelské sportovce). Na základě toho se řada sportovců rozhodla odeslat otevřený dopis generálnímu tajemníkovi OSN Kurtu Waldheimovi s žádostí o posílení snahy o mírové řešení konfliktů ve světě. Olga Fikotová dopis koncipovala, ostatní jej schválili a následně byl přeložen do pěti jazyků a vystaven s podpisovými archy před jídelnu. Do druhého dne jej vedení olympijské vesnice zabavilo s odůvodněním, že na olympijské hry vnáší politiku.

49 FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 239–240.

50 POPPER, Jan Zapomenutá zlatá. In: *Československý sport*, roč. XVI, č. 94, 19. 4. 1968, s. 3.

51 FIKOTOVÁ Olga. *Kruhy osudu*. In *Signál*, č. 23, 8. června 1968, s. 4–5.

Obř. 27. Olga Connollyová jako vlajkonořka americké výpravy na zahajovacím ceremoniálu olympijských her v Mnichově, 1972, soukromý archiv rodiny Connollyových

Protože se soutěž diskařek konala až předposlední den olympijských her, tyto skutečnosti se odrazily i na sportovním výkonu Olgy Fikotové, která se nekvalifikovala do finále soutěže.⁵² Symbolicky tak pro ni skončil její olympijský sen, s manželem Haroldem se rozešla již před olympijskými hrami.

Problematika dalšího výzkumu

Rekonstruovaný životní příběh vycházející z paměti Olgy Fikotové-Connollyové s sebou nese celou řadu otázek – jedná se v podstatě o postupně rozšiřovanou biografii, jejíž první verze vznikla již v roce 1967, kdy byla redakčně připravována anglická verze s názvem *Rings of Destiny*.⁵³ Řada skutečností pak byla převzata i v orálně-historickém rozhovoru, který vznikl v roce 1992 a který popisuje řadu zajímavých skutečností, jež biografii z roku 1968 doplňují a rozšiřují.⁵⁴ Česká verze z roku 2007 pak obě verze syntetizuje a doplňuje, nicméně logicky nepřináší rozšíření z pohledu tuzemských pramenů.⁵⁵ Řadu skutečností z období 1954–1970 tak bude potřeba dohledat v tuzemském periodickém tisku či v dostupných archivních pramenech.

Samotné osudy Olgy Fikotové a Harolda Connollyho nabízejí několik okruhů, kterým se dosavadní krátké publicistické výstupy nemohly věnovat a které bude potřeba doplnit a rozšířit z hlediska pramenů.

1) První z nich je okruh mediálního pokrytí celé události v tehdejší komunistickém Československu i v návaznosti na zahraniční mediální kampaň. Nelze tvrdit, že o vztahu československé diskařky a amerického kladiváře oficiální tisk mlčel, dle biografii se k ní pravděpodobně vymezoval minimálně v negativním slova smyslu.

2) Druhým je okruh zájmu bezpečnostních složek, který lze předpokládat minimálně v případě veřejně známého cizího státního příslušníka a jeho pohybu na území tehdejšího Československa.

3) Třetím a patrně nejzajímavějším je okruh vyjednávání tehdejších československých tělovýchovných, sportovních a olympijských institucí a jejich činovníků o celém případu mezi sebou a s nadřizenými orgány státní moci. Příběh „olympijské romance“ Connollyových představoval především velkou mediální kauzu své doby, ale právě díky prostupnosti železné opony pro média představuje i zajímavou případovou studii dobové československé a americké každodennosti.

O tom ostatně svědčí i dvě zahraniční vědecké práce z poslední doby. Studie Anne M. Blasche z roku 2016⁵⁶ rozebírá vliv politiky tehdejšího ministra zahraničních věcí USA Johna Fostera Dullese, který využil Olgu Fikotovou jako ideální typ imigrantky z východního bloku do USA, tedy silnou pohlednou ženu, která by bez dalších námitek prosazovala americké konzervativní hodnoty, a skutečnost, že mu tento předpoklad nevyšel, když se Olga Connollyová zapojila do ženského emancipačního hnutí a kritiky sociálních problémů americké společnosti.

Text Marka Dyresona z roku 2019⁵⁷ rozebírá využití příběhu Connollyových médií jako cesty, jak vyřešit problémy studené války „kalifornizací“, tedy příklonem k životnímu stylu dle „amerického snu“ a prostředkům masové spotřeby.

52 CONNOLLY, O., COSTA, M. *An Olympian's oral history: Olga Connolly...*, s. 42–45; FIKOTOVÁ-CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu...*, s. 251–257.

53 CONNOLLY, Olga. *The Rings of Destiny*. New York: D. McKay, 1968, 311 s.

54 CONNOLLY, Olga, COSTA, Margaret. *An Olympian's oral history: Olga Connolly, 1956, 1960, 1964, 1968 & 1972 Olympic Games, Track & field. Part I, Part II*. Los Angeles: LA84 Foundation, 2021, 46 s. <https://digital.la84.org/digital/collection/p17103coll11/id/706/rec/17>

55 FIKOTOVÁ-CONNOLLY, Olga. *Kruhy osudu*. V Řitce: Daranus, 2007, 263 s.

56 BLASCHKE, Anne M. “The ‘Dulles Doctrine on Love’: Immigration, Gender, and Romance in American Diplomacy, 1956–1957.” *Journal of American Studies*, vol. 50, no. 2, 2016, pp. 397–417. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/44162776>.

57 DYRESON, Mark. The Californization of Olympian Love. Olga Fikotova and Harold Connolly's Cold War Romance. *Journal of Sport History*, vol. 46, no. 1, 2019, pp. 36–61.

Mediální příběh „olympijské romance“ Olgy Fikotové a Harolda Connollyho je dostatečně známý. Méně známý je však příběh Olgy Fikotové-Connollyové, která chtěla možná naivně, ale zcela v duchu olympijské myšlenky, kterou poprvé skutečně poznala na olympijských hrách v roce 1956, reprezentovat zemi z druhé strany železné opony. A která se s myšlenkou, že by ekecheiriá – olympijský posvátný mír – měla sdružovat, nikoliv rozdělovat, dostávala do opakovaných konfliktů s představiteli vládnoucích systémů na obou stranách této opony.

Bohužel v současné době máme pouze pohled, který vychází primárně z jejich biografii a který bez výjimky přebíraly a přebírají dobová i současná média. Je tedy potřeba začít zkoumat další dostupné zdroje, protože si to osobnost i příběh Olgy Fikotové-Connollyové zaslouží. Jedním z možných pramenů by mohla být i pozůstalost Olgy Fikotové, kterou umožnili Národnímu muzeu zdokumentovat její potomci a jejíž část také do našich muzejních sbírek předali.

Prameny a literatura

- BLASCHKE, Anne M. “The ‘Dulles Doctrine on Love’: Immigration, Gender, and Romance in American Diplomacy, 1956–1957.” *Journal of American Studies*, vol. 50, no. 2, 2016, pp. 397–417. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/44162776>.
- CONNOLLY, Olga, COSTA, Margaret. *An Olympian's oral history: Olga Connolly, 1956, 1960, 1964, 1968 & 1972 Olympic Games, Track & field. Part I, Part II*. Los Angeles: LA84 Foundation, 2021, 46 s. <https://digital.la84.org/digital/collection/p17103coll111/id/706/rec/17>
- CONNOLLY, Olga. *The Rings of Destiny*. New York: D. McKay, 1968, 311 s.
- DYRESON, Mark. The Californization of Olympian Love. Olga Fikotova and Harold Connolly's Cold War Romance. *Journal of Sport History*, vol. 46, no. 1, 2019, pp. 36–61.
- FELDSTEIN, Petr. *Utečenci*. Praha: Práh, 2014, 352 s.
- FIKOTOVÁ-CONNOLLY, Olga. *Kruhy osudu*. V Řitce: Daranus, 2007, 263 s.
- KOLÁŘ, František a kol. *Encyklopedie olympioniků: čeští a českoslovenští sportovci na olympijských hrách*. Vydání první. Praha: Euromedia Group, 2021, 439 s.
- KOVÁŘ, Pavel. *Příběhy, na které se nezapomíná: dvacet životů, které stály za to*. Praha: XYZ, 2022, 363 s.

Periodika

- Československý sport*, Praha: Orbis, 1953–1992
- Rudé Právo*, Praha: ÚV KSČ, 1957–1989
- Sportovní sláva: světové a československé události ve sportu*, Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, 1954–1957
- Signál*, Praha: Magnet, 1967–1972 (Svoboda)

- Cestovní zpráva z lodi Gruzia aneb Není důležité zvítězit, ale vrátit se*, Česká televize, rok výroby 2005, 58 minut, barevný, 4 : 3, scénář a režie: Karel Hynie a Pavel Taussig, kamera: Jiří Šotola, Josef Nekvasil
- Kruhy osudu Olgy Fikotové-Connolly*, Česká televize, 2006, 56 minut, barevný, 4 : 3, kamera: Jiří Šotola, Josef Nekvasil, Vlastimil Hamerník, scénář a režie: Pavel Taussig, Karel Hynie
- Olga po padesáti letech*, Česká televize, 2007, 25 minut, barevný, 4 : 3, scénář: Jan Žáček, kamera: Jan Heller, režie: Jan Žáček, Petr Feldstein
- Sláva vítězům – Olga Fikotová*, Česká televize, 2007, 15 minut, barevný, 4 : 3, kamera: Milan Hodek, scénář a režie: Jan Žáček